

Stadnamarkivet hundre år

Botolv Helleland

The Norwegian Place Name Archive (Norsk stadnamnarkiv) was founded in 1921. The aim of the archive was to register place names in written sources and gather the pronunciation of names on maps, in addition to the full documentation of place names in certain areas. In addition to documentation, research and publication have been important parts of the archive's work. Teaching and courses in collection of place names were also conducted. Starting in the 1970s, the archive has organized or contributed to onomastic conferences, nationally and internationally. The place name archive was located first in Oslo, from 1930–42 mainly in Bergen, then in Oslo again. The government was responsible for the archive starting in 1939, and it became a separate institute at the University of Oslo in 1978. In 2016 the onomastic collections were transferred to the University of Bergen, where they became part of the Norwegian Language Collections at Bergen University Library.

Innleiing

Norsk stadnamnarkiv (Stadnamnarkivet) fekk den fyrste løyvinga 1. juli 1921, og med det kan ein seia at arkivet var skipa. Den 10. juni 2014 vart fylgjande vedtak (mot to røyster) gjort ved Institutt for lingvistiske og nordiske studium, Universitetet i Oslo: «Instituttstyret vedtar at ILN ikkje skal ta ansvaret for vidare forvaltning og drift av samlingane knytte til leksikografi og namnegransking etter at det pågåande prosjektet Norsk Ordbok 2014 blir avslutta» (etter Vikør 2016: 107). Grunngevinga var at desse fagområda fall utanfor kjerneverksemda ved universitetet (om dei interne diskusjonane før overføringa, sjå Grønvik 2013). I 2016 vart desse samlingane saman med dei tilhøyrande fagbiblioteka køyrde i 16 lastebillass over fjellet til Universitetsbiblioteket i Bergen, som represen-

terer Universitetet i Bergen i denne saka (om sjølve flytteprosessen sjå Toft 2016). Der vert dei no drifta vidare under fellesnamnet *Språksamlingane* (Gammeltoft 2017). Lydopptaka på over 200 kassetband hadde i mellomtida vorte sende til Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana til forvaring og digitalisering.

Når det no har gått vel hundre år sidan starten, er det naturleg både å sjå attende og å tenkja framover. Her vil eg ta føre meg nokre hovudpunkt i historia til dette arkivet. Viktige spørsmål i framstillinga mi er: Kva var dei historiske føresetnadene for Stadnamnarkivet, og korleis kom det i gang? I kva grad vart forventningane til grunnleggjarane innfridde? Og korleis fortonar framtida seg for ein institusjon som skal forvalta dei norske stadnamna?

Eg dreg her fram nokre av dei momenta som kan vera med å gje svar på desse spørsmåla. Sentrale stikkord er då innsamling, arkivering, gransking og publisering. Vidare må ein venta at ein slik sentral institusjon verkar med til å fremja fagleg kompetanse og samarbeid på landsplan, og at ålmenta kan få svar på spørsmål som gjeld namn. Eg nyttar stort sett Stadnamnarkivet eller berre arkivet i teksten, men i 1978 fekk det status som Institutt for namnegransking, seinare avdeling/ seksjon/ fagområde ved Institutt for nordistikk og litteraturvitskap (no Institutt for lingvistiske og nordiske studium/ ILN) ved Universitetet i Oslo (UiO).

Historikken til Stadnamnarkivet er omrødd fleire gonger tidlegare (Indrebø 1927; Hovda 1946; Helleland 1981, 1982, 1996), til dels med overlappande innhald. Korte meldingar om arkivverksemda er elles tekne inn i årsmeldingane for Bergens museum 1939–43 (Hovda 1946: 97, fotnote), og dessutan finst det uprenta årsmeldingar frå tilsynsnemnda for Stadnamnarkivet i Riksarkivet for dei fyrste åra. Meir detaljerte oversyn over verksemda finst i årsmeldingane som Stadnamnarkivet gav ut frå 1977 til 2003, dei fleste med artiklar av dei tilsette. Den siste årsmeldinga kom i 2003. I 2004 gav instituttstyraren beskjed om at arkivet måtte slutta med slike særskrifter (det galdt òg årsskriftet *Ord om ord* hjå leksikografane). Dette vedtaket førte til at det oppstod eit hol i den nyare historikken til Stadnamnarkivet. Meldingsbladet *Nytt om namn* (utgjeve av Norsk

namnelag) har sidan starten i 1984 teke med ymse småstoff med tilknytning til arkivet.

Sidan dei fyrste 75 åra av arkivsoga er bra dokumenterte i tidlegare artiklar, kunne dette oversynet ha starta med 1997. Eg finn det likevel rettkome no ved hundreårsmarkeringa å gje ei oppsummering av heile perioden. Nokre nye moment frå dei fyrste 75 åra har kome til. Men det er naturleg å ta med fleire detaljar frå den siste 25-årsperioden. Ved 75-årsmarkeringa stod enno Stadnamnarkivet (Avdeling for namnegransking) fram som ein ressurssterk institusjon med fire vitskaplege tilsette og ei kontorstilling pluss midlar til drift og innsamling. Same stillingstal er ført opp i den siste årsmeldinga frå 2003. Her kjem det òg fram at to stipendiatar hadde arbeidsplass ved arkivet, likeins rådgjevaren for stadnamntenesta og ein sivilarbeidar. For dei neste nærare 20 åra må ein leita ulike stader for å få ei detaljert oversikt over verksemda. Meldingsbladet *Nytt om namn* har som regel med referat frå konferansar og møte der Stadnamnarkivet/ instituttet har vore engasjert.

Starten

Då Norsk stadnamnarkiv vart skipa i 1921, var ikkje tidspunktet tilfeldig. Matrikkelarbeida på 1800-talet, og då særleg matrikkelrevisjonen 1886 ved trekløveret Oluf Rygh, Sophus Bugge og Johan Fritzner, hadde synleggjort det rike gardsnamnmaterialet i landet. Eit interfoliert eksemplar av 1838-matrikkelen med uttaleopplysningar og historiske skriftformer av dei over 50 000 matrikkelgardsnamna i landet, eit setelarkiv på rundt 200 000 setlar, samt eit stort tal ulike namnelister, vart etter tur leverte inn til Riksarkivet. Riksarkivar Asgaut Steinnes meinte at deler av dette materialet måtte kunne deponerast ved Stadnamnarkivet, eller rettare hjå tilsynsnemnda for arkivet (jf. Helleland 1982: 57 f., note 10). Noko av dette arkivmaterialet har også i seinare år vore nytta i granskingsarbeid av tilsette ved Stadnamnarkivet (Schmidt 1986).

Utgjevinga av *Norske Gaardnavne* frå 1897 og frametter bringa gardsnamna og mange bruksnamn med forklaringar fram for ålmenta. Oluf Rygh gav sjølv ut tre og eit halvt band av serien samt ei innføring i studiet av gardsnamn. Utgjevinga av dei andre banda la beslag på arbeidstida til fleire av dei fremste namnekunnige filologane i landet dei neste par tiåra. Men det låg i korta at eit stadnamnarkiv som kunne samla inn og ta vare på ulike typar stadnamn, måtte koma. I eit notat framlagt på eit møte i det

danske Stednavneudvalget 25.6.1919 (altså to år før skipinga) går det fram at diskusjonen om eit stadnamnarkiv i Noreg var i gang:

Nu føler man det i Norge nødvendigt at føre Arbejdet videre. Men man er ogsaa ganske paa det rene med, at man maa anlægge et særligt Arkiv i forbindelse med et Stednavnekontor, ligesom vi har faaet det her. Man maa tage Arbejdet op fra Grunden af og iværksætte en systematisk Indsamling, hvorunder der ogsaa skal bringes Supplementer til det allerede udgivne Stof. Rimeligvis vil man anlægge en fuldstændig Diplomsamling og en topografisk Samling i samme Omfang som vi har gjort det.

At et virkeligt Stednavnekontor vil blive oprettet i Norge er givet, det hele er kun et Tidsspørgsmaal. Det vil rimeligvis blive oprettet som en særlig Afdeling af det norske Rigsarkiv. Eventuelt vil der ogsaa kunne blive Tale om Nedsættelsen af et Udvalg som i Danmark og Sverige. (Sitert etter Olesen 2021: 26.)

Fram mot 1920 mogna planane om eit norsk stadnamnarkiv. Her heime hadde den unge historikaren og filologen Gustav Indrebø somrane 1917 og 1918 føreteke ei djupinnsamling av stadnamn i fjellbygda Haukedalen i Førde i Sunnfjord, med Magnus Olsen som rettleiar (Indrebø 1921: 113). Dette arbeidet vart trykt i *Maal og Minne* i skipingsåret, men det er rimeleg å tru at innsamlinga fall godt inn i planane om eit stadnamnarkiv alt før (Hovda 1946: 105). Magnus Olsen, som var den fremste talsmannen for eit slikt arkiv, hadde halde førelesingar om innsamling av stadnamn og bygdehistorie i 1918 og 1919 (Hovda 1946: 98). Han gav òg ut ei rettleiing om innsamling av stadnamn og andre språkminne (Olsen 1920). Han rådde folk til å senda namnetilfang til Norsk Folkeminnesamling fram til eit eige stadnamnarkiv kunne opprettast (Hovda 1946: 98). Magnus Olsen var òg den som den 2. februar 1921 – med tilslutning av ei rekke framstående filologar – sende søknad til Statens forskningsfond om midlar til å skipa eit stadnamnarkiv som skulle gå til «planmessig historisk-sproglig optegnelse og bearbeidelse av norske stedsnavne og til studium av vor historiske topografi» (sitert etter Indrebø 1927: 62, sjå òg Helleland 1996: 207).

Gustav Indrebø stod fram som ein sjølvsagd kandidat til å verta styrar for arkivet (jf. Hovda 1946: 98). Like sjølvsagd var Magnus Olsen som leiar for ei nemnd som skulle føra tilsyn med arkivet. I femårsmeldinga frå 1927 formulerte Indrebø oppgåva til arkivet slik:

Planen hev vore aa faa skapt eit norsk stadnamnarkiv, det er ein fast institusjon som skulde ha til oppgaave aa samla og leggja til rettes stadnamn so dei kunde verta lettare tilgjengelege for granskingi, og som skulde vera gøymestad for vitskapelege samlingar av norske stadnamn fraa heile landet. (Indrebø 1927: 62.)

No tenkte korkje Gustav Indrebø eller Magnus Olsen at det var råd å få samla inn alle stadnamn som måtte finnast. Ein måtte nytta dei knappe ressursane til å gjera markarbeid der det låg best til rette, og velja ut «om-sigtsfuldt gjorte typiske utsnit, som paa en uttømmende maate [...] illustrerer navngivningen i en rekke av landets hovedbygder» (sitert etter Indrebø 1927: 63).

(Oluf Rygh 1833–1899)

Magnus Olsen (1878–1963)

<http://www.oslobilder.no/OMU/OB.F06297b>; CC BY-SA 3.0

Gustav Indrebø.

Gustav Indrebø (1889–1942)

Arkivbygging og vekst

Hovudoppgåva til den nye institusjonen var å registrera namnetilfang frå skriftlege og munnlege kjelder «og leggja til rettes stadnamn so dei kunde verta lettare tilgjengelege for granskingi» (jf. ovanfor). Det skulle skje ved å ekserpera eldre kjelder som ikkje var tekne med i arbeidet med *Norske Gaardnavne*, som sogeverk, topografiske skrifter og namn på eldre kart. I 25-årsomtalen av Stadnamnarkivet seier Per Hovda (1946: 106 f.) at Indrebø med små midlar fekk bygd opp registraturar over inn-sjønamn, fjellnamn og bustadnamn på grunnlag av rektangel- og grad-teigskart. Ei viktig oppgåve var å henta inn uttaleopplysningar av namn på kart med tanke på forskning og normering av skrivemåten. Ein lekk i arbeidet var å senda filologisk skolerte studentar og andre språkkunnige medarbeidarar ut i marka (Helleland 1982: 32 f.). Dette arbeidet vart ført vidare under Per Hovda som arkivstyrar.

Eit anna tiltak var å motivera lokale historielag og andre lag til å samla inn stadnamn. Alt Gustav Indrebø oppmoda ungdomslag og andre til stadnamninnsamling, mellom anna med grunngjevinga at «[d]ei gjer ei god gjerning med det. Dei bergar namn som aldri hev vore uppskrivne fyrr fraa aa verta burtgløynde» (Indrebø 1927: 69). Foredraga som Magnus Olsen heldt i 1918 og 1919 og rettleinga om innsamling av stadnamn og andre språkminne (Olsen 1920), har venteleg òg vore viktige stimulansar i innsamlingsarbeidet. Indrebø (1927: 69) skreiv sjølv ei rettleiing om stadnamninnsamling som han distribuerte. Han viser òg (same stad) til den innsamlinga Leiv Heggstad hadde fått i stand i Ulvik og på Voss ved hjelp av sogelag og skuleborn alt på 1920-talet. Dette var eit tiltak som Indrebø fylgde opp i Bergens-tida. Han organiserte ei omfattande stadnamninnsamling ved hjelp av skuleborn. Frå 1931 fekk han sendt ut tusenvis av førehandstrykte skjema til ein stor del av folkeskulane i landet (jf. opplysning av Indrebø i Helleland 1996: 210). På desse skjemaa skulle elevane i 6. og 7. klasse saman med foreldre og besteforeldre notera alle innmarks- og utmarksnamn på heimegarden, saman med segner og annan tradisjon som knytte seg til staden. Etter Oddvar Nes (1975: 10) utgjer dette materialet mellom 1 og 1,5 million stadnamn, samla inn frå 97 000 gardar i 12 fylke.

Med *Stadnamni i ei fjellbygd* hadde Gustav Indrebø (1921) demonstrert korleis ein kunne gjera ei djupinnsamling der flestalle stadnamna i eit avgrensa område vart samla inn og ordna. Dette arbeidet vart ein mo-

dell for mange hovudoppgåver i åra frametter, og mykje kvalitetssikra, lokalt avgrensa namnemateriale vart på denne måten lagt til samlingane.

Alt tidleg stod det klart at Oluf Ryghs *Norske Gaardnavne* måtte vidareførast. Gustav Indrebø ynskte å få filologisk skolerte innsamlarar til å kontrollere og fylla ut uttaleopplysningar for gardsnamna og bustadnamna «med tanke på ei ny utgåva av «Norske Gaardnavne» (Hovda 1946: 103). I 1938 fekk Gustav Indrebø spørsmål frå Kulturdepartementet om han kunne ta på seg arbeidet med ei ny og revidert utgåve av dette verket. Indrebø var visst nok viljug til det, men krigsutbrotet gjorde at prosjektet ikkje kom i gang, og i 1942 døydde han. Indrebø hadde tenkt seg ein moderat revisjon etter same opplegg som før (Helleland 1982: 40). Etter krigen ynskte Per Hovda, som i 1946 vart tilsett som arkivstyrar etter Indrebø, å gå vidare med ei ny og utvida utgåve av NG. I 1947 slutta tilsynsnemnda seg til planen om å førebu og gje ut ei revidert og auka utgåve av NG der andre bustadnamn enn gardsnamna var med. Noregs forskingsråd gjekk inn for å støtta eit slikt bustadnamnprosjekt, og fyrste løyvinga kom i 1950 (Helleland 1982: 40 f.). Kåre Hoel vart engasjert frå november same året for å gjera «en systematisk og så vidt fullstendig innsamling av alle bustadnavn, også den store masse av navn på småbruk og plasser som ikke tidligere var opptegnet» (Hoel 1982: 24, jf. Helleland 1996: 223). Året etter vart Alv Muri tilsett i Stadnamnarkivet for å samla inn bustadnamn, dei fyrste åra med lønsmidlar frå Noregs forskingsråd (referansar i Helleland 1982: 40 ff. med notar). Også Lars Ekre, som alt var tilsett som arkivar ved Stadnamnarkivet, skulle delta i prosjektet. Ambisjonane var høge, og det skulle visa seg at prosjektet ikkje kunne først i hamn for heile landet etter dei opphavlege planane. Østfold (Smaaleene) hadde fått æra som fyrste band i NG, og det var naturleg å byrja der med den nye innsamlinga. Hoel ekserperte fyrst folketeljingslistene frå 1875, supplert med lister frå 1801 og 1865 der 1875-folketeljinga hadde lakuner. Deretter bar det ut i marka, til dels med sykkel som framkomstmiddel. I etterkant førte Hoel dei innsamla opplysningane over på arkivsetlar.

I dei fylgjande åra samla Alv Muri bustadnamn i Buskerud, Vestfold, Telemark, Agder, Møre og Romsdal, Nordland og Troms, altså i om lag halvparten av landet. Etter at Alv Muri gjekk av for aldersgrensa i 1986, vart ikkje innsamlinga av bustadnamn ført vidare, med unntak av kontroll i marka i Østfold. Dei andre tilsette ved Stadnamnarkivet konsentrerte

innsamlinga om meir avgrensa område, til dels i samband med eigne forskingsprosjekt, til dels i samarbeid med lokale historielag. På 1970-talet og frametter heldt tilsette ved Stadnamnarkivet innsamlingskurs mange stader rundt om i landet, mest i den austlege og sørlege delen av landet. Førhandstrykte skjema, Økonomisk kartverk og lydbandopptakarar vart no nyttige hjelperåder. Enkelte prosjekt strekte seg over større område, som Hedmarksprosjektet (sjå *Nytt om namn* 50 (2009): 15–17). Det fekk prosjektmidlar frå Kulturdepartementet og hadde til føremål å kartleggja kva som fanst av innsamla stadnamnmateriale og gjera tiltak til vidare innsamling. Slike innsamlingskurs danna utgangspunkt for seinare utgjevingar av lokalt avgrensa stadnamntilfang som i Kjose (Helleland 2008) og i Risør (Garthe mfl. 2017). Ved fleire slike lokale innsamlingsprosjekt vart det i andre halvdel av 1980-åra og utover sett i gang dataregistrering av materialet. Ein del nytta seg av eit oppsett utarbeidd ved Stadnamnarkivet (Schmidt 1989).

Veksten og utbygginga av samlingane heng sjølvsagt saman med arbeidsstyrken. Som nemnt kom det tre nye arkivarstillingar rundt 1950, og i 1972 ei fjerde arkivarstilling. Saman med arkivsjefen var det no fem fast tilsette i vitenskapleg stilling. Det kom òg til ei kontorstilling. Seinare fekk Stadnamnarkivet nytta ein heimel for vitenskapleg assistent. Når stillingane vart ledige, vart dei utlyste på ny. Lønsmidlane kunne periodevis verta nytta til vikarar. Stadnamnarkivet hadde desse stillingsheimlane fram til dei tilsette i den siste generasjonen byrja å gå av med pensjon, den fyrste i 2010, den siste i 2020.

Frå skuffe til skjerm

Eit vidare steg i oppbygginga av arkivet har vore å registrera og analysera stadnamn ved bruk av data. Eit av dei fyrste stega med edb-teknologi i namnegransking vart teke i 1973 i samband med eit NORNA-symposium i København der eit prøveprosjekt frå Norsk stadnamnarkiv vart presentert (Kousgård Sørensen 1974: 72 ff.). Den 2. konferansen i namnegransking ved Institutt for namnegransking i 1982 hadde databehandling av namn som tema, og der presenterte ei rekkje norske og danske deltakarar ulike namneprosjekt med edb som verktøy, mellom anna det norske registreringsprogrammet FELTED som Håvard Hjulstad (1983: 14 ff.) hadde lagt til rette for namnegransking. Etter denne konferansen sette Samarbeidsnemnda for namnegransking ned eit utval for å drøfta ein felles

strategi for dataregistrering av stadnamn. Ved fleire regionale institusjonar vart dataføring av stadnamn teke i bruk, såleis ved Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane og Nordlandsarkivet. Også ved Stadnamnarkivet kom det i gang dataregistrering av namnemateriale. Men det var fyrst ved etableringa av Dokumentasjonsprosjektet i 1992 at dataregistrering av stadnamntilfang vart gjort i større målestokk. Dei fire universiteta gjekk då saman om ei omfattande konvertering av data innan språk- og kulturfag (Aukrust og Hodne 1998). Eit stort tal prosjektmedarbeidarar arbeidde i fleire år med å koda dei ulike primærkjeldene under tilsyn og kontroll av vitenskapleg personale. Det nettbaserte Dokumentasjonsprosjektet opna for allmenn tilgang til ulike typar kjeldemateriale innan humaniora. Om dei ulike «før-digitale» formata av materialet i Stadnamnarkivet kan eg visa til Helleland 1998.

Fylgjande verk og samlingar knytte til stadnamn er gjorde elektronisk tilgjengelege i Dokumentasjonsprosjektet: 1) *Norske Gaardnavne*, 2) matrikkelutkastet frå 1950, 3) heradsregisteret, 4) seternamnregisteret, 5) bustadnamnregisteret, 6) etymologiregisteret, 7) innsamlingskart, 8) namnearkivet og lydbandarkivet ved Universitetet i Tromsø, 9) skulebarnsoppskrifter frå Nordland og Troms. Av desse er gruppe 2 til 7 henta frå Stadnamnarkivet. Eit internt prosjekt ved Stadnamnarkivet har vore å dataføra namne- og grunnordregistera i hovudoppgåver om stadnamn og i nokre monografiar om stadnamn. Rundt 240 000 oppslag frå vel 200 arbeid er samla i databasen HOP (hovudoppgåverregisteret, sjå Birkeland 1992). Det finst no i ein eigen database ved Stadnamnarkivet i Språksamlingane. Etter overføringa av namnesamlingane til Bergen har dataregistrering og skanning av stadnamn halde fram under leiing av Peder Gammeltoft. Det skal òg nemnast at i fleire lokale innsamlingsprosjekt er dataregistrering og bruk av digitale kart fylgt opp i seinare år etter eit opplegg utarbeidd ved Eining for digital dokumentasjon ved UiO, til dels med støtte frå Språkrådet. Ikkje alle slike materialsamlingar er tilførte Stadnamnarkivet, og framover vil det vera ei oppgåve å gjera dei tilgjengelege for namnesamlingane i Bergen.

Forskning og publisering

Føringane for Stadnamnarkivet, slik dei kom fram i søknaden i 1921, gjekk primært i retning av innsamling og arkivering. Det ligg i ordet *stadnamnarkiv* at institusjonen skulle samla og registrera stadnamn, både

skriftleg og munnleg, til «bearbeidelse av norske stedsnavne og til studium av vor historiske topografi» (jf. søknadsteksten ovanfor). I denne formuleringa låg det òg at dei tilsette skulle bruka materialet til forskning og (underforstått) utgjeving.

I dei hundre åra som har gått sidan arkivet vart til, er det ei rekkje personar med tilknytning til Stadnamnarkivet og til andre språkfaglege miljø som har forska i stadnamn og gjeve ut kortare eller lengre tekstar innan emnet og såleis verka med til å koma nærare den oppsette målsetjinga «bearbeidelse av vor historiske topografi». Metodisk har granskingsprosessen, både i større og mindre tilnærmingar til stoffet, stort sett gått ut på å analysa det språklege innhaldet i eit visst materiale etter ulike formelle og semantiske kriterium. Gunnstein Akselberg (2006: 3) har formulert samhandlinga mellom arkiv og forskning slik:

Rundt andre verdskrigen hadde såleis eit viktig vitskapleg paradigme etablert seg i norsk namnegransking, det eg vil kalla det «rygh-indrebøske» paradigmet, der ein sentral vitskapleg aktivitet er å samla, gruppera og tolka data. Namnegranskaren skal samla flest moglege opplysningar om skrift- og talemålsformer, og på grunnlag av desse og ved hjelp av namnetolkingar og etymologiske granskingar sortera namna i særlege kategoriar. Eit slikt tolkings- og kategoriseringsarbeid vil så kunna seia noko om namnedistribusjon og namnemønster i eit lokalt, regionalt og nasjonalt perspektiv.

Gustav Indrebø leverte alt i den tidlege perioden av Stadnamnarkivet imponerande tilskot etter denne modellen, med utgjevingar av innsjønamn i Oppland og Buskerud og stadnamn langs Oslofjorden. Han gav òg ut verk om stadnamnnormering og eldre inndelingsnamn. Magnus Olsen, leiaren for tilsynsnemnda for Stadnamnarkivet, gav ut verk om stadnamn som refleks av førkristen religion. Per Hovda tok initiativ til ein skriftserie på Stadnamnarkivet om ulike grupper av stadnamn. Her kom det ut fire verk; Lars Ekre skreiv om naturnamn i Midt-Jotunheimen, Hovda sjølv om fiskeméd og om elvenamn, Kåre Hoel om eit utval av bustadnamn i Østfold.

Personnamn var ikkje nemnt i det opphavlege programmet til Stadnamnarkivet, men kom på 1970-talet med i det faglege arbeidet ved arkivet. *Norsk personnamnleksikon*, som Kristoffer Kruken utarbeidde ved Universitetet i Trondheim, kom i nye utgåver etter at han vart tilsett ved Institutt for namnegransking (Kruken og Stemshaug 2013). I eit anna ar-

beid har Kruken (2016) teke for seg personnamnarbeid av P.A. Munch. Kruken (saman med Asbjørn Karbø) har òg gjeve ut bøker om kunamn og geitenamn. Til den seinare perioden av større utgjevingar høyrer doktorgradsavhandlinga til Tom Schmidt (2000) saman med dei to namnebøkene hans frå Austre og Vestre Slidre (Schmidt 2005, 2009). Margit Harsson (2010) har publisert det omfattande verket *Norske rud-namn frå mellomalderen*. Normering og bruk av stadnamn er òg eit tema som er drøft av tilsette ved Stadnamnarkivet, mellom anna i boka *Adresser og stadnamn* (Helleland 1993). Det skal òg nemnast at Kjell Venås har ført vidare studiet av innsjønamn og gjeve ut bøker om denne namnetypen i Hedmark og Telemark. Han var tilsett ved Institutt for nordisk språk og litteratur ved UiO, men hadde periodevis arbeidsplass på Stadnamnarkivet.

Då Kåre Hoel døydde i 1989, hadde han nådd å ta for seg bustadnamna i alle dei 22 herada i Østfold. Han hadde òg redigert den ovannemnde boka med utvalde artiklar frå materialet. Men det byrja å hasta med å leggja stoffet til rette for trykking, og i 1990 vart det halde eit avdelingsseminar om den vidare vegen (jf. Bakken 1991). Redigeringsarbeidet kom i gang med Margit Harsson og Tom Schmidt som redaktørar. Harsson stod for 7 band og Schmidt for 13. Det var eit slåande samanfall at det 20. og siste bandet i rekkja *Bustadnavn i Østfold* kom ut i jubileumsåret til Stadnamnarkivet, med Tom Schmidt som redaktør.

I 1977 tok Stadnamnarkivet til å gje ut årsmeldingar med oversyn over drift og fagleg verksemd, samt publisering, både internt og eksternt. Desse meldingane fylgde eit nokså fast mønster: 1) Administrasjon 2) Personale 3) Møte og konferansar 4) Utval og organisasjonar 5) Undervisning, foredrag, seminar og kurs 6) Rådgeving 7) Innsamling av stadnamn 8) Personlege arbeidsprosjekt 9) Faglege artiklar og verk 10) Radio, fjernsyn og aviser 11) Samlingane.

Den tverrfaglege relevansen i stadnamngransking har gjort faget interessant for fleire andre fagområde, som arkeologi, historie, naturhistorie, agrarhistorie. Til dømes var Botolv Helleland med i Hardangerviddaprojektet for tverrfagleg kulturforskning (1969–74)¹ og Religionsskifteprosjektet i andre halvdel av 1990-talet (Rindal 1996).

1 https://nordmannsslepe.no/onewebmedia/Hardangervidda%20gjennom%209500%20ar_Sluttversjon.pdf (lese 1.11.2022)

Til saman vart det i årsmeldingane frå Stadnamnarkivet publisert nærare 120 artiklar frå 1977 til 2003. Tilsette har òg levert ei rekkje namnefaglege bidrag i rapportane frå dei 12 nasjonale konferansane (sjå nedanfor), og elles til rapportane frå NORNA-symposium og andre norske og internasjonale konferansar. Ein vil òg sjå at dei er representerte med eit stort tal bidrag til tidsskrift, samleverk og festskrift. Av publikasjonslistene i dei 27 årgangane av årsmeldingane for Stadnamnarkivet går det fram at tilsette (medrekna korttidstilsette) har publisert meir enn 500 større og mindre arbeid – i tillegg til det nemnde talet på artiklar i årsmeldingane. Terje Larsen, som har vore engasjert ved Stadnamnarkivet i fleire periodar, har gjeve ut *Norsk stadnamnbibliografi* (Larsen 1981) og sidan 1989 (saman med Klaus Johan Myrvoll og Gudmund Harildstad) redigert årlege namnebibliografiar i *Nytt om namn* (1990–). Ein revidert namnebibliografi ordna etter ulike kriterium er tilgjengeleg i elektronisk form.²

Undervisning

Opphavleg var det berre Gustav Indrebø som hadde undervisningsplikt og rettleiingsansvar for hovudfagsstudentar. Etterfylgjaren Per Hovda heldt fram med å førelesa i stadnamn for hovudfagsstudentar og gje rettleiing i hovudoppgåveskriving. Han hadde denne oppgåva åleine fram til 1970-talet då undervisningstilbodet vart utvida og fleire av dei tilsette tok på seg å undervisa. Etter at Stadnamnarkivet kom inn under Universitetet i Oslo, fekk alle tilsette i vitenskapleg stilling undervisningsplikt. Namnelære kunne gå inn som emne på ulike steg av nordiskstudiet, medrekna hovudfag.

I 2003 (det siste året Stadnamnarkivet fekk midlar til å gje ut årsmelding), vart det i vårsemesteret undervist i grunnfag og hovudfag. Utanlandske studentar og forskarar har hatt kortare studieopphald ved Stadnamnarkivet og slik vore med på å utvida det internasjonale kontaktnettet. Gjennom åra har fleire gjesteførelesarar frå utanlandske universitet vore inviterte.

Namnefagleg senter

I samband med ein fagpolitisk debatt mellom underskrivne og Nils Hallan i tidsskriftet *Heimen* kom Hallan inn på den rolla Stadnamnarkivet spelte

2 https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Norsk_stadnamnbibliografi (lese 1.11.2022)

– og burde spela. Under overskrifta «Norsk stadnamnvtenskap i dag og i morgon» opna han med den kritiske setninga «Det står dårleg til med stadnamnvtenskapen i vårt land» (Hallan 1975: 705). Han meinte at Stadnamnarkivet hadde markert seg dårleg ved at det hadde gjeve ut få vitenskaplege publikasjonar, sjølv om det hadde vore gjort «mykje gagns arbeid med innsamling av stadnamn og rådgjeving i namnesaker». Hallan undra seg òg over kvifor 50-årsjubileet ikkje hadde vorte markert på nokon måte.

Ein grunn til det siste kunne vera at personalet på Stadnamnarkivet sommaren 1971 var oppteke med å flytta samlingane frå Blindern til Chateau Neuf på Majorstua. Men artikkelen til Hallan var truleg med på å skru opp takten i den miljøsikapande verksemda, i alle fall på litt lengre sikt, noko som òg går fram av årsmeldingane og publikasjonslistene frå dei tilsette dei neste åra. Hallan (1975: 715) orda òg frampå om eit namnelag og eit eige norsk namnetidsskrift.

Mellom dei fagpolitiske initiativa som tilsette ved Stadnamnarkivet var med på, er Samarbeidsnemnda for namnegransking. Nemnda kom til etter eit møte i 1973 på Chateau Neuf i Oslo med representantar frå Stadnamnarkivet og universiteta i Oslo, Bergen og Trondheim. Føremålet med nemnda var å drøfta samarbeid om faglege arrangement, undervisning, forskning, dataføring av namn. Seinare kom Universitetet i Tromsø og fleire distriktshøgskular med (Helleland 1996: 227 f.). Samarbeidsnemnda fungerte i praksis som eit nasjonalt fagråd for namnegransking. Nemnda møttest på ulike lærestader i landet og hadde mellom anna i oppdrag å uttala seg i namnefaglege saker på vegner av universiteta. Nemnda kunne òg på eige initiativ koma med synspunkt i aktuelle saker. Etter kvart som dei namnefaglege miljøa i landet vart tynna ut etter tusenårsskiftet, minka aktiviteten. Nokre av dei siste oppgåvene til nemnda var å uttala seg i samband med høyring til endringar i lov om stadnamn.

Eit anna initiativ som vart teke ved Stadnamnarkivet, var dei nasjonale namnekonferansane. Til saman vart det halde 12 slike konferansar frå 1981 til 2009, fleire av dei med foredragshaldarar frå andre nordiske land (Helleland 1996: 226). Den 12. og siste konferansen i denne rekkja vart halden i 2009 med tittelen *Magnus Olsen som namnegranskar*.

Innlegga på dei ti fyrste nasjonale konferansane er publiserte i egne rapportar utgjevne ved Stadnamnarkivet (Helleland 1996: 226), medan innlegga på dei to siste er trykte i *Nytt om namn* 44 (2006) og 50 (2009).

Det vart òg arrangert andre konferansar (sjå *Nytt om namn* 42 (2005), 56 (2012), 63/64 (2016) og 67/68 (2018)). Temaet for jubileumskonferansen for det «nye» Stadnamnarkivet i Bergen er nærast eit program for leia vidare: *Stadnamn – språk, historie og landskap. Namnevitenskapen i går, i dag, i morgon*. Foredraga derifrå er trykte i *Namn og nemne* 39 (2022).

Utøverretta verksemd - formidling

Det er venta at eit fagsenter står til teneste også utetter i samfunnet, slik Nils Hallan var inne på ovanfor. Ei oppgåve for Stadnamnarkivet har vore å stilla namnefagleg kompetanse til rådvelde for det offentlege og ålmenta elles. Her har namnekonsulentane spela ei viktig rolle. Fram til lov om stadnamn tok til å gjelda i 1991, var namnekonsulentane knytte til Stadnamnarkivet, m.a. av di dei der hadde tilgang til grunnlagsmaterialet. I arbeidet med namn på Økonomisk kartverk frå slutten av 1960-talet og den omfattande adressetildelinga i kommunane på 1980-talet greidde ikkje konsulentane å fylgja opp alle oppgåvene som melde seg. Med lov om stadnamn og regional representasjon i stadnamntenesta har dette endra seg. I kjølvatnet av stadnamnlova har det vore halde kurs i lokal namnebehandling der fagfolk frå Stadnamnarkivet og andre universitet har undervist saman med representantar frå Kartverket.

Også private har kunna venda seg til Stadnamnarkivet i namnesaker, til å byrja med i brev, telefon eller ved personleg frammøte. Med digitaliseringa av arkivmaterialet gjennom Dokumentasjonsprosjektet og andre dataprojekt har tilgangen til namnedata vorte lettare. Men det er framleis ei utfordring at mange databaserte delprosjekt ikkje er samordna for søk på nettet.

Under avsnittet om innsamling ovanfor vart det nemnt at tilsette ved Stadnamnarkivet har halde mange kurs i innsamling. I tillegg har dei òg vitja mange lag og organisasjonar med foredrag om lokale stadnamn. Stadnamnarkivet har òg medverka med innlegg og utstillingar om namnefaglege emne på opne dagar ved Universitetet i Oslo. Retta mot ålmenta var også *Gardermoprojektet* (Broe mfl. 1996) som gjennom ei utstilling dokumenterte gamle namn på Gardermoen før utbygginga av flyplassen.

Tanken til Nils Hallan om eit norsk namnelag vart realisert på den 3. nasjonale konferansen i namnegransking i Oslo 18. november 1983. Laget vart då skipa, med Reidar Djupedal frå Universitetet i Trondheim som den fyrste leiaren (sjå *Nytt om namn* 1 (1984): 3). På skipingsmøtet vart

det òg vedteke at laget skulle gje ut eit tidsskrift med tittelen *Namn og Nemne* og eit meldingsblad med tittelen *Nytt om namn*. Ole-Jørgen Johannessen og Oddvar Nes vart valde til redaktørar for tidsskriftet frå starten og Botolv Helleland til redaktør for meldingsbladet.

Nordisk og internasjonal medverknad

Det var neppe med i planane til dei som grunnla Stadnamnarkivet at tilsette skulle engasjera seg utanfor landegrensene. Men tidene har endra seg, og då Nordisk samarbeidskomité for namneforskning (NORNA) vart skipa etter Den 5. nordiske namneforskarkongressen i Helsingør i 1971, var det nærliggjande at tilsette ved Stadnamnarkivet skulle delta. Det fyrste NORNA-symposiet vart såleis halde i Oslo i 1972, med terminologi i namneforskning som emne. Fleire av dei tilsette ved arkivet har vore med i styret for NORNA (sjå Helleland 1996: 229). I 1976 stod Stadnamnarkivet for den 6. nordiske namneforskarkongressen i Sandefjord og i 1994 var same institusjon arrangør for Den 11. nordiske namneforskarkongressen på Sundvollen i Ringerike. Elles har Noreg arrangert ei rekkje NORNA-symposium, hovudsakleg organisert frå Stadnamnarkivet. I 2007 og 2008 hadde tilsette ved Stadnamnarkivet ansvar for to internasjonale konferansar om namn og identitet (Helleland, Ore og Wikstrøm 2012). Tilsette ved Stadnamnarkivet har elles vore representerte i styret for International Council of Onomastic Sciences (ICOS) og United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN).

Oslo – Bergen – Oslo – Bergen: Stadnamnarkivet på flyttefot

Då samlingane til Stadnamnarkivet i 2016 vart køyrde frå Oslo til Bergen, var det på sett og vis ei «heimkome». Om det ambulerande tilværet frå starten kan eg visa til artikkelen min i samband med 75-årsmarkeringa (Helleland 1996: 212 f.). Eit avgjerande punkt i historikken til Stadnamnarkivet kom då Gustav Indrebø den 1. januar 1930 vart tilsett som professor i vestnorsk målgranskning ved Bergens Museum og styrar for Folkeminnesamlinga der. «Indrebø gjorde då framlegg overfor tilsynsnemnda at ho kunne be dr. philos. Olai Skulerud om å overta som styrar for Stadnamnarkivet dersom han kom til Oslo. Kunne ikkje han, rådde Indrebø nemnda til å be cand.philol. Eivind Vågslid om å [ta] dette ombodet» (sikkert etter Helleland 1982: 19). Nokon ny styrar kom det ikkje. «I røynda vart det slik at Olsen og Indrebø sjølv, saman med eit utval frå Forsknings-

fondet, kom til å styra arkivet. Samlingane vart stuva bort i eit kjellarrom» (sitert etter Helleland 1982: 19 f.). I praksis låg arkivarbeidet nede i Oslo.

Men det vart arbeidd i kulissene. Etter ein søknad til Kyrkjedepartementet om å grunnleggja eit «Norsk Stadnamninstitutt» gav departementet i september 1939 tilsegn om 15.000 kroner. Med det vart Stadnamnarkivet ein statleg institusjon. I arbeidsmeldinga til departementet går det fram at «Prof. Gustav Indrebø vart sett til styrar, prof. Magnus Olsen til rådgjevar og tilsynsmann for arbeidet. Desse tvo til saman skal vera stadnamnemnd. Stadnamnarkivet skal – i minsto fyrebils – ha arbeidsstad i Bergen» (sitert etter Helleland 1982: 20). Arkivet fekk rom i Allégaten 33.

I samband med meldinga for det fyrste driftsåret som statsinstitusjon la Indrebø ved ein rapport til departementet der han skriv:

Stadnamnarkivet hev no lokale hjå Bergens Museums Folkeminnesamling i den historisk-antikvariske bygningen åt Bergens Museum. Grunnstommen i arkivet er dei stadnamnsamlingar som er komne i stand ved Bergens Museums Folkeminnesamling i åri 1931–39. (Sitert etter Helleland 1996: 209.)

I rapporten skriv han vidare at samlingane til det Stadnamnarkivet som før var i Oslo, vart overførte til Stadnamnarkivet i Bergen i mars 1940 (Helleland 1996: 210). Indrebø minner òg om at departementet i eit møte 30. september 1939 ville ta opp tingingar med Riksarkivet, Universitetet og Instituttet for samanliknande kulturforskning om at desse institusjonane måtte overlata til eller deponera i Stadnamnarkivet samlingane etter Oluf og Karl Rygh, hovudfagsavhandlingar om stadnamn og stølsnamnsamlinga til Instituttet for kulturgranskning (Helleland same stad). Her går det tydeleg fram at Indrebø tok sikte på å konsolidera Stadnamnarkivet i Bergen.

I 1942 døydde Gustav Indrebø, berre 53 år gammal. Cand.philol. Per Hovda, som hadde vore arkivassistent ei tid, vart då konstituert som styrar og fast tilsett i denne stillinga i 1946. At Indrebø gjekk bort så tidleg, har truleg verka med til at Bergen måtte sleppa arkivet frå seg. Med tilråding frå Magnus Olsen gjekk departementet med på å flytta samlingane attende til Oslo. I 1944 vart dei frakta med tog og plasserte i Universitetsbiblioteket (no Nasjonalbiblioteket). Skulebarnsoppskriftene vart verande i Bergen.

Attende i Oslo vart det fleire flyttingar, fyrst opp til Blindern i 1962,

deretter til Chateau Neuf på Majorstua, der òg saman med ordbøkene (Helleland 1996: 212 f.). Interessant nok kom det på 1970-talet opp eit framlegg om at Stadnamnarkivet kunne få plass i det nye Riksarkivet som i 1978 stod ferdig ved Sognsvann, men samtalan om dette førte ikkje fram. Etter 20 år på Majorstua vart det i 1992 flytting attende til Blindern. I 2004 vart det atter pakking og no bar det til Veglaboratoriet opp mot Gaustad. Ved neste flytting i 2012, framleis saman med Ordbøkene, vart det avsett plass i Sintef-bygget på Gaustad, men med eit internt skifte av rom etter eit par år.

I 2014 kom som nemnt vedtaket om at ord- og namnesamlingane skulle overførast til Bergen. Den meir enn hundreårige samlings- og forskarverksemda innan stadnamn som eit offentleg ansvar var over i Oslo. Dei pensjonerte medarbeidarane arbeidde vidare med eigne namnefaglege prosjekt, til dels i lokala på Sintef, til dels heime. I desember 2021 var det slutt på all namnefagleg og leksikografisk verksemd på Gaustad.

Etter 2016 – ny arkivbygging

I mellomtida hadde namnesamlingane saman med ordbokssamlingane funne seg til rette i Bergen under paraplyen Språksamlingane. På kort tid har den vesle staben der gjort ein imponerande innsats for å gjera både dei fysiske samlingane og namnedatabasane operasjonelle. Rune Kyrkjebø var konstituert leiar det fyrste halvtanna året. Den 1. november 2017 vart Peder Gammeltoft fast tilsett som leiar for namnesamlingane.³

Kort tid etter at Språksamlingane kom til Bergen, vart det oppretta ei styringsgruppe der leiaren for Institutt for litterære, lingvistiske og estetiske studium (LLE) er leiar, og med deltaking av direktøren for Universitetsbiblioteket, dekanen for Historisk-filosofisk fakultet og direktøren for IT-avdelinga. I overføringsbrevet frå regjeringa vart det framheva at det skulle leggjast særskild vekt på leksikografi og stadnamngransking, men leksikografi har fått mest av ressursane. Gammeltoft fekk likevel på eiga hand gjort mykje med stadnamndelen. Vidare har Henrik Askjer vore med på å utvikla stadnamndelen. I 2018 kom Termportalen til, frå 2021 med fast løyving som prioritert område.

Det har vore ein del plasseringsmessige utfordringar etter at namne-

3 Eg takkar Peder Gammeltoft for opplysningane om organisering og arbeid i Stadnamnarkivet etter det kom til Bergen (e-post 18.9.2022).

samlingane kom til Bergen, mellom anna ved at dei måtte flyttast tre gonger. Men no er dei komne meir permanent på plass i klimakontrollerte lokale. I 2018–19 skanna tre studentar setelsamlingane og hovudfagsoppgåvene ved NTNU. I 2019 vart stadnamnsamlinga ved universitetet i Stavanger skanna, og namna er i ferd med å verta kartfesta i eit prosjekt med friviljuge medarbeidarar i Rogaland, leia av Egil Sølvsberg. I 2021 overtok Språksamlingane stadnamnarkivet til UiB (LLE) og byrja å innlemma det i samlingane.

I 2020 vart ein utviklar tilsett på Universitetsbiblioteket for å konstruera ein stadnamnportal under namnet Norske stedsnavn | Norske stadnamn (<https://toponymi.spraksamlingane.no/nb/app/table>). Denne portalen vart lansert ved jubileumskonferansen til Norsk stadnamnarkiv i 2021. Det vert no arbeidd med ei ny utgåve av portalen. Det vert òg undersøkt om UBs formidlingsplattform Marcus (<https://marcus.uib.no>) kan brukast til å visa skanna namnedata.

På arkivportalen kan ein sjå det som så langt er registrert i Språksamlingane:

<https://www.arkivportalen.no/search/1?path=SPR> For stadnamn kan ein finna opplysningar om stadnamn ved å søkja anten geografisk eller på søkjestrengen:

'stadnamn': <https://www.arkivportalen.no/search/1?text=stadnamn&path=SPR>

'stedsnavn': <https://www.arkivportalen.no/search/1?text=stedsnavn&path=SPRt>

Denne statusrapporten viser at det nye «Stadnamnarkivet» har funne ei god hamn i Bergen, og at samlingane med heller små ressursar har kome godt i gang, både teknisk og når det gjeld komplettering av samlingane. Det er god grunn til å tru at arbeidet der held fram i same spor, under føresetnad av at det vert stilt tilstrekkeleg arbeidshjelp til rådvelde. Målet om ein «Norsk stadnamnbase» har kome eit godt steg nærare. Den språklege, kulturhistoriske og praktiske verdien som ligg i eit digitalt stadnamnarkiv, kan ikkje overvurderast.

Litteratur

- Akselberg, Gunnstein 2006: Kva slags namnegransking treng vi? *Nytt om namn* 43: 3–4.
- Aukrust, Knut & Bjarne Hodne (red.) 1998: *Fra skuff til skjerm. Om universitetenes databaser for språk og kultur*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bakken, Kristin 1991: «Norske bustadnavn – Østfold fylke». Botolv Helleland & Anne Svanevik (red.): *Den 6. nasjonale konferansen i namnegransking, Blindern 23. november 1990*, 27–39. Avdeling for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Birkeland, Gunhild 1992: Dataregister av stadnamn og grunnord i hovudoppgåver. *Årsmelding 1991*, 35–49. Avdeling for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Broe, Unni mfl. (red.) 1996: *Gardermoens historie. Sett gjennom stedsnavn og kart*. Kommentarhefte til en utstilling (sammen med Botolv Helleland og Felix Vidal). Oslo: Oslo lufthavn.
- Gammeltoft, Peder 2017: Språksamlingane. *Nytt om namn* 65/66: 58–61.
- Garthe, Thorvald A. mfl. (red.) 2017: *Stedsnavn i Risør kommune*. Risør: Søndeled og Risør historielag.
- Grønvik, Oddrun 2013. Framtida for språksamlingane ved ILN, UiO – fare for nedlegging frå 2014. Upublisert manuskript.
- Hallan, Nils 1975: Norsk stadnamnvitskap i dag og i morgon. *Heimen* XVI: 705–716.
- Harsson, Margit 2010: *Leksikon over norske rud-namn frå mellomalderen*. Oslo: Novus.
- Helleland, Botolv 1981: Norsk stadnamnarkiv 60 år. Tid for gjennomdrøfting av vår nasjonale namnegransking. *Heimen* XVIII: 747–755.
- Helleland, Botolv 1982: Norsk stadnamnarkiv 60 år. Kvar står norsk namnegransking i dag? *Norsk stadnamnarkiv 1921–1981. Årsmelding 1981*, 17–62. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Helleland, Botolv 1993. *Adresser og stadnamn 2: Stadnamn i offentleg og privat bruk*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Helleland, Botolv 1996: Norsk stadnamnarkiv – 75 år. Tom Schmidt (red.): *Norsk stadnamnarkiv 75 år 1921–1996. Årsmelding 1995*, 203–234. Avdeling for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Helleland, Botolv 1998: Stadnamn. Knut Aukrust & Bjarne Hodne (red.): *Fra skuff til skjerm. Om universitetenes databaser for språk og kultur*, 142–156. Oslo: Universitetsforlaget.

- Helleland, Botolv (red.) 2008: *Stedsnavn i Kjose*. Utgitt av Stedsnavnkomiteen i Kjose under medvirkning av Astrid Johnsen og Henryette Aaby. Oslo: Novus.
- Helleland, Botolv, Christian-Emil Ore & Solveig Wikstrøm (red.) 2012: *Names and Identities*. Oslo Studies in Language 4(2).
<https://journals.uio.no/osla/issue/view/39>
- Hjulstad, Håvard 1983: Eit opplegg for databehandling av namnemateriale. Botol[v] Helleland (red.): *Den 2. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 19. november 1982*, 14–21. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Hoel, Kåre 1982: Prosjektet Norske bustadnavn. Bakgrunn, arbeidsmåte og mål. *Nasjonal konferanse i namnegransking. Foredrag og diskusjon frå ein konferanse på Blindern 23. oktober 1981*, 21–29. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Hovda, Per 1946: Norsk Stadnamnarkiv 1921–1946. *Maal og Minne* 1946: 97–112.
- Indrebø, Gustav 1921. Stadnamni i ei fjellbygd. *Maal og Minne* 1921: 113–210.
- Indrebø, Gustav 1927: Norsk Stadnamnarkiv 1921–1926. *Maal og Minne* 1927: 62–69.
- Kousgård Sørensen, John 1974 (red.): *EDB på navnearkiverne*. NORNA-rapporter 4. Uppsala: NORNA.
- Kruken, Kristoffer 2016: *Personnamnarbeid av P.A. Munch*. Oslo: Novus.
- Kruken, Kristoffer & Ola Stemshaug 2013: *Norsk personnamnleksikon*. 4. utg. Oslo: Samlaget.
- Larsen, Terje 1981: *Norsk stadnamnbibliografi*. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo.
- Nes, Oddar 1975: Ei halvgløymd stadnamnsamling. *Språknytt* 1975(2): 9–10.
- Olesen, Rikke Stensholt 1921: Ein arkivhistorisk godbit. *Nytt om namn* 71/72: 25–26.
- Olsen, Magnus 1920: Om optegnelse av stedsnavn og andre språkminder. *Maal og Minne* 1920: 1–3.
- Rindal, Magnus (red.) 1996: *Fra hedendom til kristendom. Perspektiver på religionsskiftet i Norge*. Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Schmidt, Tom 1986: Samlingene etter Karl Rygh. *Årsmelding 1985*, 133–

157. Institutt for namnegransking (Norsk stadnamnarkiv), Universitetet i Oslo.

Schmidt, Tom 1989: Skjema for edb-registrering av stedsnavn. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo. Vedlegg til *Nytt om namn* 9.

Schmidt, Tom 2000: *Norske gårdsnavn på -by og -bø med personnavnforledd*. Doktoravhandling, Det historisk-filosofiske fakultet, Universitetet i Oslo.

Schmidt, Tom 2005: *Nøvn austå åsen. Bustadnamn i Øystre Slidre*. Oslo: Novus.

Schmidt, Tom 2009: *Nøvn vestå åsen. Bustadnamn i Vestre Slidre*. Oslo: Novus.

Toft, Martin 2016: Språksamlingane på veg til Bergen. *Uniforum* 23. mai 2016.

Vikør, Lars S. 2016: Språkdokumentasjon og språkforskning. To sider av same sak, eller to saker? Helene Urdland Karlsen, Lars S. Vikør & Åse Wetås (red.): *Livet er æve, og evig er ordet. Norsk Ordbok 1930–2016*, 105–131. Oslo: Samlaget.